Godina II. — Broj 418.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja. 3. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Grčki kralj odstupio?

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Kod Oršove smo jučer nakon petdnevnih žestokih bojeva povukli naše čete na zapadni brijeg Cserne. Kod Nagy-Szebena (Hermannstadta) i sjeverno Brassa (Kronstadta) slijedi nam neprijatelj samo krzmajući. U gorama Györgyö razvijaju se novi bojevi.

Fronta nadvojvode Karla: U bukovinskim i galicijskim šumovitim Karpatima odbile su austro-ugarske i njemačke čete mnogobrojne ruske napadaje. I sjeverozapadno Mariampola izjalovise se mnoge neprijateljske provale. Kod Zborowa je protunavala uspostavila položaj.

Fronta bavarskog princa. Vojska generala pukovnika von Tersztyanskoga, koja se sastoji iz njemačkih i c. i k. četa, bijaše jučer sjeveroistočno i jugoistočno Swiniucha ponovno žestoko napadnuta. Neprijatelj je provalio u selo Korytnica, morao je ali pred opširnom protunavalom u neredu uzmači. Ostavio je u rukama saveznika 10 časnika, 1100 momaka i mnoge strojne puške. Njegovi su krvavi gubici izvanredno teški.

Talijansko bojište.

Topovski bojevi i bojevi sa bacalima bomba na primorskoj fronti trajali su u mnogim odsjecima mijenjajućom se jakošću dalje, te su se rastegnuli na područje Plave. U odsjeku Plöcken prešao je neprijatelj nakon vrlo žestoke topovske vatre na navalu protiv malenog Pala, prodro je tu u dio naših položaja, ali je protunavalom bio opeta posve izbačen. Na tirolskoj su se fronti izjalovili mnogi napadaji slabijih talijanskih odjeljenja protiv Ruffreda i dvostruka neprijateljska navala na Civaron.

Jugoistočno bojište.

Istočno Vlore (Valone) prodrla je talijanska bojna skupina preko Vojuse. Bila je napadnuta u frontu i u bokove te je u dvodnevnom boju bila bačena natrag. Dunavska flotila je na donjem Dunavu potopila rumunjsku ladju za patruliranje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno i južno Somme traje dalje oštra topovska borba. U odsjeku šume Foureaux i Longueval vršili su se bojevi sa ručnim granatama.

Jugoistočno Maurepasa ostala je engleska provala bez uspjeha. Kod Estreesa bijaše jučer na veče opeta zauzet jarak, koji se je nalazio u neprijateljskim rukama. Desno Moze je katkada bojna djelatnost porasla.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa. Rusi nastavljaju svojim napinjanjem jugoistočno Lucka protiv četa, koje stoje pod zapovjedništvom generala v. Litzmann. Njihovi mnogostrukom pretežnošću provedeni i često opetovani napadaji imali su privremeno uspjeh kod Korijtniće. Našom je protunavalom bio neprijatelj u neredu potjeran. Jučer i prekjučer smo zarobili 10 časnika i 1100 momaka te zaplijenili strojnih pušaka. Sjeverno su Zborova naše čete u protunavali pridobile zemljišta.

Fronta nadvojvode Karla: Sjeveroistočno Mariampola suzbili smo topovskom vatrom napredujuće ruske sile. U Karpatima su se razbila djelomična neprijateljska poduzeća. Uspjeh šleskih četa na Kukula bio je raširen. Broj zarobljenika porasao je na 2 časnika i 373 momka. Zaplijenili smo 7 strojnih pušaka i 3 bacala mina.

Balkansko bojište.

Nema važnih dogodjaja.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

BRZOJAVI.

Revolucija u Grčkoj.

Rotterdam, 1. Odbor za narodnu obranu proglasio je jučer poslije podne na svečani način neovisnost grčke Macedonije.

Solun, 2. (D. u.) Reuter javlja: Danas u noći su oružnici i narodni dobrovoljci opkolili vojarnu u Solunu, čija posada nije htjela, da ide s njima. Oko 4 sati u jutro kušalo je 60 momaka, da provali iz vojarne, e bi dobili živeža. Sa obija se je strana pucalo. Čete su bile prisiljene, da se povrate u vojarnu. 2 su vojnika i 1 oružnik bili ubijeni, dva dobrovoljca ranjena. Sarrail je posredovao, da zapriječi daljnje proljevanje krvi. Posada je prihvatila njegovo posredovanje te se je predala Francuzima pod slijedećim uvjetima: čete će biti razoružane te internirane u taboru Zaitemlik, izvan grada; časnici će zadržati sablju i dati časnu riječ, da neće ništa poduzeti protiv revolucijonaraca. Vojarna bijaše [illegible] zaposjednuta od Francuza. Bijaše opkoljena i posada malene utvrde Karaburnu te se je predala malo iza predaje četa u Solunu.

Pariz, 2. (D. u.) „Matin“ javlja iz Atena: Kralj je 30. kolovoza primio ministarskog predsjednika, nakon što je ovaj imao razgovor sa Venizelosom. Iz zdravstvenih obzira bijaše od kralja primljen samo ministarski predsjednik.

Pritisak antante na Grčku.

Genf, 1. „Matin“ doznaje iz Atena, da u velikom djelu grčkog pučanstva vlada uzbudjenje protiv Venizelosa, koje je prouzročila propaganda vladine stranke.

Neka skupština protiv sudjelovanja Grčke u ratu, da je bila burna. Skupštinari su bili osvjedočeni, da neće Bugari usljed sklopljenih ugovora, anektirati Macedonije. Vikali su ponovno: „Živjela Bugarska!“

„Matin“ pita, da li smije četvorni savez da trpi širenje takvog pogibeljnog raspoloženja.

Hervé otvoreno kaže u „La Victoire“, da je sada došao red na Grčku. Ona će u njezinom vlastitom interesu biti od četvornog saveza prisiljena na rat.

„Eclair“ sumnja, da bi pomoć Grčke bila zaista od koristi za četvorni savez. Grčki interesi u Maloj Aziji daju naslučivati na neslogu sa Italijom, kojoj je bilo obećano okružje Smirne.

Haag, 1. Iz diplomatičkih se krugova javlja, da je antanta pojačala svoj pritisak na Grčku. Obećaje se Grčkoj ispraznjenje zaposjednutih otoka te podijeljenje bugarskog primorja i otoka Cipra, stavi li antanti na raspolaganje 200.000 ljudi.

Iz Grčke.

Genf, 1. Prema atenskim vijestima pariških listova sudjelovalo je kod izjava protiv Venizelosa skoro 100.000 ljudi. Slavilo se je kralja i kraljevsku kuću i klicalo se Gunarisu.

Genf, 1. „La Patrie“ zahtijeva od Sarraila, neka i u Ateni upotrebljava takvu metlu kaošto u Solunu. Grčka, da bi se morala odmah odlučiti za rat protiv Bugarske, jer će inače izgubiti Solunsko okružje.

Proti Carigradu.

Rotterdam, 1. Kako „Tid“ doznaje, da snuje četvorni savez za rujan ili listopad veliki vojni pohod protiv Carigrada. Četvorni će savez kušati, da presiječe svezu sa središnjim vlastima te da nato prispije do glavnoga grada Turske.

Rusko-rumunjska navala na Ugarsku, Srbiju i Bugarsku.

Genf, 1. Pariški vojnički stručnjaci daju veliku važnost vijesti, da Rusi već napreduju na rumunjskom tlu, te iz te činjenice zaključuju, da će Rumuni i Rusi istodobno navaliti na Bugarsku, zaposjednutu Srbiju i na Ugarsku.

Iz Rumunjske.

Lugano, 1. „Corriere della sera“ javlja iz Bukarešta: Kraljevska zapovijed proglasuje čitavo rumunjsko državno područje ratnim područjem.

Genf, 2. Pariški listovi, koji su do sada donašali samo iz njemačkih vrela proizlazeće vijesti o Rumunjskoj, su se sada raskrinkali te otkrivaju činjenicu, da je priključenje Rumunjske bilo već davno poznato, te da je već pred par mjeseci započelo otpošiljanje municije, automobila, ljetala i t. d. iz Engleske i Francuske. Osim toga se nalazi na putu više znatnih transporta. Ruske čete pod zapovjedništvom Ivanova su već prešle Dunav te se združile sa rumunjskim četama. Ruske čete broje od prilike 300.000 momaka.

Bojevi izmedju Grka i Bugara.

Stockholm, 1. „Times“ javlja, da je kod tvrdje Startila i kod Seresa došlo do ozbiljne bitke izmedju Grka i Bugara, pošto su se Grci na Sarrailovu zapovjed suprotivili bugarskom napredovanju. U boju je bio ubijen grčki zapovjednik tvrdjave Changas.

30 antantskih brodova pred Pirejem.

Atena, 1. (D. u.) Reuterov ured javlja: 30 engleskih i francuskih ratnih brodova je došlo pred Pirej.

Naš poslanik u Bukareštu nestao.

Beč, 2. Prema vijestima iz ministarstva vanjskih poslova nema o poslaniku u Bukareštu, grofu Czerninu, od 28. kolovoza nikakvih vijesti, a glas, da je otputovao iz rumunjskog glavnog grada sa čitavim poslaničkim osobljem ne odgovara nikako činjenicama. Dotični upit nizozemskog poslanika kod rumunjske vlade nije bio riješen.

Tisza o rumunjskoj provali

Budimpešta, 2. (D. u.) U velikaškoj su kući predsjednik Sosika i ministar predsjednik Tisza žigosali rumunjsku nevjeru. Ministar predsjednik odbija najodlučnije rumunjske optužbe protiv monarhije, osobito to da nije monarhija prigodom balkanskoga rata podupirala pošteno Rumunjsku. Prosvjeduje protiv tvrdnje, da su Rumuni u Ugarskoj progonjeni. Mi ćemo se ogledati s novim neprijateljem bok uz bok sa našim saveznicima. (Pljeskanje!)

I vlada i vojno vodstvo su bili posve obaviješteni o rumunjskim pripravama, ali raspoložive su se sile morale sjediniti na ruskoj fronti, da se zaustavi rusku ofenzivu. Naravno, da su bile premještene razne čete, da se stane na put rumunjskoj provali. Ali je bilo vrijeme prekratko, da se odašalje na rumunjsku frontu toliko četa, a da se ih ne izloži pogibelji, da budu zarobljene. Tako smo se morali privremeno ograničiti na to, da osporimo rumunjsko napredovanje. Ministar je predsjednik kazao, da on osjegurava, e da je bilo sve učinjeno, te da su bile poduzete sve nužne mjere, koje će, nada se, i donijeti svoje plodove.

Rumunjski poslanik u Beču.

Beč, 1. Prijašnji rumunjski poslanik u Beču Manrocordato ne će dotle ostaviti Beča, dok naše ministarstvo vanjskih poslova ne dobije pomirljivih vijesti o otputovanju našega poslanika grofa Czernina iz Bukarešta.

Grčki kralj zahvalio se na kruni? Prijestolonasljednik Georgije proglašen kraljem?

Haag, 2. (D. u.) Prama vijestima ovdješnjih novina govori se, da se je kralj Konstantin zahvalio, i da je bio proglašen kraljem prijestolonasljednik Georgije. Zaimis da ostaje ministrom predsjednikom, ali da će mu biti ipak dodijeljen Venizelos.

Venizelos i Italija.

Lugano, 2. (D. u.) Venizelos je izjavio suradniku atenskog lista „Kyrix“, da grčko narodno čustvo bitno razlikuje prisutnost Engleza i Francuza u Solunu od one Talijana. Engleska i Francuska su zaštitne vlasti i garanti Grčke, dok Italija ne pokazuje, da ona želi e bi se interesi Italije poravnali sa onima Grčke ili da bi joj se takvo pomirenje činilo mogućim. Radi toga Grci vrlo žale, što su se Talijani iskrcali u Solunu.

Srpske čete u Rumunjskoj.

Petrograd, 2. (D. u.) Petrogradski brzojavni ured javlja, da su srpske čete pod zapovjedništvom bivšeg poglavice srpskog generalnog stožera, Gebšića, prispjele u Rumunjsku, da operiraju zajedno sa rusko-rumunjskim bojnim silama.

Solun.

Bern, 2. (D. u.) Pariški listovi kažu, da je kucnuo čas, gdje mora antantina ekspedicija u Solunu da radi. Efektivno stanje alijiraca iznaša 400.000 momaka. Od tih ima 300.000 borioca. „Temps“ veli, da će se protiv Bugarske morati brzo poduzeti odlučan udarac.

Karlsruhe I. Prema švicarskim listovima javlja „Ruskoje slovo“: U posljednjim su danima prispjele u Marseille dvije portugalske pješadijske pukovnije, koje će otići u Solun.

Genf, „Matin“ javlja iz Atena, da su prekjučer u bojevima kod Ostrovskog jezera sudjelovale već talijanske pukovnije.

Danska vlada neutralna.

Berlin, 2. (D. u.) Danska je vlada izjavila svoju posvemašnju neutralnost u njemačko-rumunjskom ratu.

Talijani zaposjeli Tepeleni.

Lugano, 2. (D. u.) Službena talijanska vijest kaže, da su Talijani zaposjeli Tepeleni u južnoj Arbaniji.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 30. popodne. U kraju sjeverno od Dvinskoga učinilo je naše ljetalo tekom zračne borbe, da se strovali njemački Fokker, koji je pao u neprijateljske redove. Na gornjem Seretu su bili zadržani našom vatrom neprijateljski pokušaji, da započnu ofenzivu. Osujetili smo rusku ofenzivu takodjer na Bistrici. U Karpatima zapadno od Nadvorne, osvojile su naše čete selo Rafajlovu na Bistrici, kao što i planinu Panter, koja sačinjava medju s Ugarskom, te su tu naše čete stigle na madjarsku granicu na fronti od 25 do 30 vrsta.

30. naveče Nepromijenjeno.

Petrograd, 31. kolovoza popodne. Na zapadnoj obali Stohoda napao je neprijatelj 30. u jutro po kratkoj topovskoj pripravi naše položaje u srezu sjeverno od sela Helenin Zirov. Suzbili smo sve navale uz velike neprijateljske gubitke. U smjeru prama Kovelu napala su kod sela Vališeca 2 neprijateljska ljetala jedno naše, te su ga oborila. Tihomirovovo je ljetalo palo u naše redove. Hrabri letioci podporučnik Tihomirov i motrilac poručnik Danljević su bili ubijeni.

31. naveče. Položaj nepromijenjen.

Japanska pogibao po Englesku.

Već kroz dulje si vremena razbijaju u Engleskoj glavu glede daljnjeg razvoja stvari u Istočnoj Aziji. Sa brigom, gotovo sa strahom promatraju ondje čežnju japanske rase sa proširenjem, koja je pogotovo za ovog rata izvanredno očito izbila na javu. A ono, što je izbilo na javu, doista ne može da bude utješljivo niti može da Engleze napunja povjerenjem u svoje saveznike na dalekom istoku, što više, sad su se tek Englezima otvorile oči i oni su sad na čistu o tom, e je Japan nedokučivi faktor, kojega češ puteve i namjere progiedati tek tad, kad je već prekasno.

List „Manchester Guardian“, koji je u svojim sudovima obično veoma oprezan i suzdržljiv, donaša u broju od 25. augusta t. g. članak svog dopisnika sa istoka o japansko-engleskoj alijansi, u kojemu se jasno razabire velika zabrinutost. Na temelju svoga iskustva tvrdi pisac u tom članku, e je držanje Japanaca prema savezu sa Engleskom prošlo od početka rata ovamo tri stadija. Isprvice je gotovo uopćenito vladala velika uzrujanost proti Njemačkoj i svagdje su odobravali zaključak vlade, kojim je Njemačkoj bila navijestila rat. Tad se je odmah iza pada Tsingtaua stalo javljati sve veće i veće kritičko raspoloženje proti Engleskoj i proti savezu, i to raspoloženje postiglo vrhunac, kad je Japan podpisao londonski pakt. Oluja se je otad nešto slegla, no ideje i struje, koje su ju bile izazvale, postoje još i danas. Pisac, naglašujući uostalom lojalnost japanske vlade, očituje, e Nijemcima prijazna struja u Japanu izvire ponajpače iz krugova časnika i vojnika, koji su crpli svoju naobrazbu u Njemačkoj, te da ovi žele pobjedu onoj zemlji, pomoću koje su se podigli bili na noge. A nato nastavlja pisac, crtajući polititičko stanovište ljudi, koji nijesu skloni engleskom savezu, ovako:

Ti ljudi imadu različite ciljeve i različiti temperamenat. Velika je većina japanskog pučanstva nestalna i tako slabo podučena, da se to u Engleskoj jedva može razumjeti. Tako su primjerice gotovo svi dopisnici i suradnici japanskih novina stavljali neprestano na mene ova dva glavna pitanja: Što je pogibeljnije, zepelinovci ili podmornice?“ i „Zašto ne dolaze britske čete u Francuskoj u pomoć Francuzima kod Verduna?“ Najčešći su protivnici oni, koji posve niječu i taje savez s nama. Ovi su zauzeti za njemački duh i za ono, što je on postigao. Osim toga tvrde, da je Engleska najveća zapreka za ostvarenje japanskih ciljeva u Kini i Istočnoj Aziji. Prema izjavama su tih fanatika japanski ciljevi neizvjesni, ali dalekosežni. Oni tvrde, da Japan svojom civilizacijom kud i kamo nadmašuje zapadne vlasti, i da je Japan pozvan, da čitav svijet podučavan a svaki način upravlja Azijom, a u prvom redu Kinom. Druga opet skupina ne želi u jednu ruku prekinuti engleski savez, a u drugu ruku niti stvoriti takav s Njemačkom, nego onaj prvi samo podvrći reviziji. Oni tvrde, da je taj savez nepovoljan po Japan, i u času, kad je Engleska evo zapletena u tako težak rat u Europi, da je najbolje, kad bi se zatražila revizija, koja bi više odgovarala japanskim interesima. Razlog, e da su se naime prilike od utanačenja toga saveza ovamo veoma promijenile, glasi prilično uvjerljivo; isti Okuma izjavio mi je u jednom razgovoru, u kojemu je uostalom pobijao potrebu revizije, da prilike nijesu više posve iste kao ono godine 1911. Druga točka, koju veoma kritiziju, jest proširenje saveza na Indiju. Tvrdilo se je, da je prema ugovoru Japan obvezan sudjelovati kod obrane granica Indije ili ugušenja ustanka u njoj. Bilo tomu kako bilo, veoma je nevjerojatno, da će se od Japana ma ikad zatražiti takova pomoć. Od godine 1911. ovamo nije mir u Indiji nikad bio narušen, novi su odnošaji s Rusijom poboljšali strategijski položaj na indijskoj granici i Engleska je postala prvorazredna vojna sila kraj prve pomorske sile. Prava je jezgra toga pitanja interes i zanimanje za Indiju, koje je Japan u najnovije vrijeme potaknuo bio. Srdačan doček, kojim bjehu nedavno dočekani indijski veletrsci i pjesnik Tagore, dokazi su tomu. Taj je interes u prvom redu dakako trgovački, ali može s vremenom postati i politički.

„Pravi je uzrok nezadovoljstvu s engleskim savezom“, zaključuje engleski izvjestitelj, „osjećaj, da Engleska sprječava osnove Japana u Kini.“ I on dodaje posve rastuženo, kako to samo Englezi umiju, e doista taj savez nema smisla, ako Japan hoće nešto drugo nego neovisnost Kine i otvorena vrata.

Iz Italije.

Suradnik lista „Hannoverischer Kurier“ javlja svomu listu sa švicarske granice ove vijesti iz italije, koje je primio od svojih talijanskih prijatelja:

Položaj se u Italiji može nazvati upravo, da tako kažem smiješnim. Cadorninom pobjedom pred Goricom bila bi viada predobila široke slojeve pučanstva za rat, kad bi ta pobjeda doista bila pobjeda sa povoljnim plodovima. No već danas izlazi sve više i više na javu, e je

Cadornina prva pobjeda za neizbježivi poraz, koji se sve više više približuje. Još je narod sam pun iluzija; ali strah i bojazan pred blizom budućnosti počinje hvatati ljude, koji su u stanje stvari dobro upućeni. Gorica je postala za Aostinu vojsku pravom stupicom. Kad bi se moglo bez prigovora udesiti, vratili bi se Talijani radje danas nego sjutra opet natrag na desnu obalu sudbonosne i kobne Soče. U ovaj čas biva vojska u i izvan Gorice tako decimirana, da se politički i vojnički krugovi nalaze u sve većoj i većoj uzbudjenosti i uzrujavosti. Natrag se ne može. Toga narod ne bi razumio. Ne može se bome ni naprijed. To bi uništilo ostatke vojske kraljevoga rodjaka.

Sve kad i bi vojvoda od Aoste, kako mi pripovijeduju časnici i zastupnici komore, koji su glede raspoloženja izvrsno upućeni u stvar, mogao da osvoji brijegove na istočnom rubu grada, sa kojih dolazi smrt i propast, te protjerao neprijatelja, ne bi bio a ma ni o dlaku na boljem. Sablazan naime prijeti iza ledja. Danas otvoreno priznaju, e je učinjen drugi korak prije prvoga, da se je moralo čekati sa provalom u Goricu tako dugo, dok ne bi bili Austrijanci u Trentinu bačeni u svoje položaje, koje su imali prije 16. maja t. g. i u kojima su se morali držati, i dok si ne bi kroz to vrijeme Talijani otvorili put do Ljubljane i Trsta i zaprijetili onima u Dolomitima i Trentinu napadajem iza hrpta. A sad se je evo zbilo upravo obratno. Talijani već vide, e su od Trentina ovamo žestoko ugroženi, tako te će vojvoda od Aoste bez sumnje morati dobro da promisli, prije nego li će uznapredovati, sve ako bi mu to Austrijanci i dozvolili. Stigle su u Milan vijesti od časnika iz Gorice, koji opisuje svoj položaj jednostavno neodrživim, ako ne upravo i očajnim. „Samo veoma brza pojačanja u najvećoj mjeri,“ piše jedan pukovnik, „mogu opet da nas oslobode iz toga pakla.“

Skroz i skroz francuštinom prožeti vojvoda od Aoste ne stoji sa ministrom rata i generalissimom poradi slabe dopreme naknadnih četa i municije baš na najboljoj nogi. Svi listovi časnika sa fronte puni su potankosti o sve češćim upadicama izmedju pojedinih četnih zapovjednika, izmedju vrhovnog zapovjedništva i ratnog ministarstva. I grof od Turina, takodjer kraljev rodjak, počinio je kao vodja konjanice kod Gorice teških pogrješaka, te ga je Cadorna pozvao bio na odgovor, jer je u brdovitim onim predjelima davao bio zapovjed za najbijesnije konjaničke navale, uslijed česa je bilo silno mnogo gubitaka, a ni najmanjega probitka. Cadorna sam se je na vratima od Gorice uvjerio e bi iza ove pobjede bila prava glupost, kad bi se i Njemačkoj navijestio rat. To se je dakako veoma neugodno dojmilo gospode na vladi, koji su odmah poslali u Cadornin tabor „vojnog komesara“ Bissolatija, da ispita nevjerojatno to stanje stvari. Kako je poznato, od devenaest ministara njih šesnaest najživlje zagovara rat sa Njemačkom. Možete si od prilike predočiti, kako im je bilo, kad se je Bissolati vratio iz Gorice sa tužnom vijesti, e Cadorna poradi glavobolje u ovaj čas ne može da misli na nova kakova poduzeća.

Kako li su raskolačili oči, kad je stigla ta vijest! Jer upravo u ovo je vrijeme osvanuo engleski ministar trgovine Mr. Runciman, da svede na čisto neka već prije ugovorena pitanja. Da otvoreno kažemo: Zahtjevi su se John Bulla pričinili gospodi rimske vlade tako drzoviti i neizvedivi, da se nije ništa ili gotovo ništa svelo na čisto. U Pallanzi bje odigrana komedija na račun puka. Runciman se je odveznao uz obećanje, da će dozvoliti daljnji dovoz municije i ugljena po novim stavkama, koje tek imadu da se utanače. I novac je stavio u izgled, ako Italija prihvati engleske uvjete. Čujte i ne čudite se: Engleska je tražila kao protiuslugu za municiju, ugljen i novac: 1. zapljenu talijanskih carinarskih prihoda; 2. iznajmljenje otoka Sicilije: 3. predaju državnih željeznica engleskom jednom društvu, koje bi ujedno imalo da jamči za obdržavanje obveza sa strane talijanske vlade. Tijekom je rasprava Runciman popustio od svojih zahtjeva, ili bolje rekavši, modificirao ih. Jezgra je stvari ta, da bi Engleska morala preuzeti neku vrst gospodarenja nad Italijom, kako bi zemlja pružala bolje prihode. Kad mu bje odgovoreno, da država većim dijelom i živi od carinarskih dohodaka, odvratio je, e će Englesku carinu bolje urediti. Italija neka uvede izravne poreze, u prvom redu dohodarinu, i tad da joj ne će trebati dohodaka od carine. Italija i izravni porezi! Potpuno isključeno! Na takove vratolomije misle u Italiji samo oficijelni socijalisti. A ti su, kako je poznato, protivnici rata. A tek željeznice. Ta ove su već u mirno doba imale silnih manjaka. O suficitu danas a ma ni govora. No Runciman je našao način, na koji će tomu domoći. Prema njegovu prijedlogu neka bi se ukinule sve pogodnosti činovnika, časnika i novinara, koji imadu 40 do 75 postotni popust kod vožnje, sva prava zastupnika i senatora, uslijed kojih imadu slobodnu vožnju oni sami i njihove obitelji te prijatelji, ako bi englesko društvo uzelo promet u svoje ruke. Takova što bi dakako dovelo do revolucije medju činovnicima. Runciman da se je na to značajno nasmjehnuo. Glede otoka je Sicilije predložio Runciman nekoliko osnova, koje su bile napečac otklonjene. A pogotovo glede Male Azije i Afrike nije došlo do sporazuma. Pregovarali su se nadugo i naširoko dok nije Runciman prekinuo dogovora i otputovao, prepustivši Italiju svomu jadu. Bez pobjede kod Gorice bila bi možda sklopila separatni mir.

Političke Vijesti.

Grčka pred odlukom. „Daily Telegraph“ javlja iz Atene: Po listu „Nea Hellas“ nije Zaimis više voljan, da, nosi odgovornost za vladu. Da je odlučio odstupiti, te da je kralju već pred dva tjedna javio tu svoju odluku, kada je naglasio, da on hoće odstupiti, bude li Rumunjska navijestila rat. Sve političkeličnosti u Grčkoj slažu se u sudu, da je grčka kriza na vrhuncu, te kažu da je taj tjedan za Grčku odlučan.

Manifestacije za kralja i vladu u Ateni. Agence Havas donosi: Po prilice 20 tisuća ljudi sudjelovalo je u manifestaciji, koja je bila uprizorena, da se izrazi povjerenje kralju i vladi. Bivši je ministar Gunaris napao Venizelosovu politiku, koji da je skrivio sadašnji položaj Grčke, te je izjavio, da narod i cijelost narodne zemlje nije u nikakovoj opasnosti poradi garancija, što se ih je dobilo.

Odstranjenje Dusmanisa i Metaxasa Venizelosovo maslo. „Kölnische Z.“ je donijela brzojavku iz Atene, da je skinuče bivšeg poglavice glavnog stožera Dusmanisa i njegovog pobočnika Metaxasa novo nasilje četvornog sporazuma na želju Venizelosa, koji je od svojeg odstupa vodio neprestanu novinsku borbu protiv glavnog stožera, okrivljujući ga radi kraljeve politike neutralnosti. Možda je baš ta promjena u grčkom glavnom stanu pobudila u Rumunjskoj dojam, kao da se Grčka nalazi pred promjenom svoje dosadašnje politike u pravcu Venizelosovih težnja.

Antanta hoće da iznese svoje mirovne uvjete. „Hamburger Fremdenblatt“ prima iz Ženeve: Alijirci su odlučili iza kako je Rumunjska navijestila rat, da naznane posve u kratko mirovne uvjete svojim protivnicima i čitavome svijetu. Kušati će se, je li tako moguće, da se rat skrati.

Domaće Vijesti.

Jedan raspis natječaja. Općinsko glavarstvo u Puli tražilo je osobu sposobnu za jedno činovničko mjesto. U tu svrhu je raspisalo natječaj, u kojem se zahtijevalo od natjecatelja uz druga kvalifika, takodjer potpuno poznavanje **i l i r s k o g** (to će reći: hrvatskog) jezika. A načelnik je puljski opravdavao taj zahtijev pred zastupstvom time, što je isticao apsolutnu potrebu za javne činovnike u Puli, da poznaju hrvatski jezik, ako se hoće, da mogu izravno općiti s općinarima u njihovom jeziku, a da i ne treba se pozivati na čl. 19 drž. tem. zak. — Nu, da se nebi tko varao, moramo spomenuti, da je to bilo **g o d i n e 1875.** za načelnikovanja velikog talijanca doktora Barsana.

Raspuštena društva. Uslijed raspusta „Srpske čitaonice“ u Trstu, Via del Canale 7/II. te društva u Società del Gabinetto di Minerva, Via Torrente 24/II., bio je imenovan kuratorom obiju društva dr. Karlo Enenkel u Trstu.

Zaplijenjen imetak. Na temelju zaključka vojnoga suda, kojim se sumnja, da su i Ante Ostojić pok. Mate, rodjen 1889. u Selcima kod Splita, vojnik 22. pješačke pukovnije, zatim Ivan Žilko od Miha, rodjen 1891. u Hvaru, vojnik 22. pješ. pukovnije te Petar Mezulić, rodjen 1883. u Premanturi, vojnik 59. pješačke pukovnije — prešli neprijatelju, biva zaplijenjen njihov gibivi i negibivi imetak u Austriji.

Razne Vijesti.

Treći dan bez mesa. Doskora će izaći naredba, kojom će se u čitavoj monarhiji uvesti treći dan bez mesa. Već kada je bila izdana prva naredba, namjeravala je vlada, da ograniči uništavanje goveda raznim mjerama. Ta je prva naredba bila namijenjena s početka samo gostionama, te je bila samo kasnije protegnuta i na privatna gospodarstva. Da ustanove bezmesne dane, to je bilo prepušteno zemaljskim oblastima. Sada pak vidi se vlada prinukanom, da uvede još i treći dan bez mesa. Dane ne će ovog puta odrediti pokrajinske oblasti, nego li sama centralna oblast. Biti će to ponedjeljak, sreda i petak. — Na dva od tih dana zabraniti će se svako uživanje mesa i u gostionama i u privatnom gospodarstvu, kaošto je to bilo i dosada. Od oblasti dozvoljene klobase, kaošto presirane klobase, krvarice i jetrene klobase moći će se i u naprijed uživati, dočim će se na treći dan bez mesa dozvoliti uživanje ovčjeg mesa, jer imamo dostatni broj ovaca.

Poziv.

Društvo za štednju i zajmove u Austriji, registrirana zadruga na neograničeno jamčenje, obdržavati će u nedjelju dne 10. rujna 1916. na 4 sata po podne u društvenim prostorijama

redovitu glavnu skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Priopćenja.
2. Izvješće uprave i nadzorništva o poslovanju u god. 1915.
3. Odobrenje zaključnog računa za godinu 1915. i odluka vrhu uporabe čistoga dobitka.
4. Izbor presjednika (upravitelja), te ostalih članova uprave, kao i izbor nadzornog odbora i obraničkog suda.
5. Razni predlozi.

O m i š a l j, 27. kolovoza 1916.

82 **Odbor.**

MALI OGLASNIK.

Traže se bačve za vino i rakiju od 1 do 6 hektolitara. Ponude neka se šalju na upravu ovog lista.

Traži se djevojka ili gospodja za pripomoć u kućanstvu. Via Sissano 29 ,II. kat, desno.

Politeama Ciscutti.

U nedjelju 3. rujna

Kino predstave

sa slijedećim rasporedom:

Nadziratelj mjedenih dana

nova veseloigra u 3 čina.

Moric i okrabuljen strijeljac

komičke slike.

Početak u 3 sata po podne.

CIJENE: Parter i lože K 1.—; galerija K —·30; lože K 1·—; sjedalo K —·40; zatvor. sjedalo K —·20.

KINO Crvenog križa.

ULICA SERGIA BROJ 34.

Karlo i Karla

vesela igra u 3 čina.

Esther

biblijski film.

Neprekidne predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 fil.

Uči se može kod svake slike.

Približuju se veliki dani sreće!

U vrijeme od 1. veljače 1917. izvučeni će biti glavni zgoditci slijedečih izbornih srećaka:

	Novih srećaka austrijskog Crvenog križa	200.000 i 500.000 kruna
	Turskih srećaka	200.000, 400.000 i 200.000 franaka
83	3% zemaljskih srećaka 1880.	90.000 i 90.000 kruna
	3% zemaljskih srećaka 1889.	60.000 i 100.000 kruna

17 vučenja svake godine! Svota glav. zgoditaka g. 1917.: **3,230.000** K odnosno franaka!

Mjesečni obrok samo K 7.—, odnosno K 3.7.

Ovi papiri imadu trajnu novčanu vrijednost te je gubitak novca kao u lutrijama posve isključen. — Pojašnjenja te igrači nacrt u **Kreditnom i eskomptnom društvu,** Trg Kustoca 45.

AUGUST SENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Spasenja,“ nasmije se Dobranić gorko, „kako ga ja mislim, nema, jer ja smatram spasenjem poštenje, mir duše i srce puno ljubavi. Spasenje, kako ga ti misliš, da se bar na oko izvučemo iz te kukavštine, možda!“

„Kako?“ zapita brzo gospodja.

„To spasenje skopčano je s mojom duševnom sramotom, to spasenje visi o uspjehu politike, koja je protivna narodu. Pobijedi li narod, propali smo; propadne li narod, spašeni smo. Boljari znadu predobro, da moj glas ima i sada važnosti, da mogu još štošta izvojštiti, ako se dignem na noge. Ako predobijem kod nas znatan broj glasova u saboru, koji će se dići proti ilirskoj partaji, obećana mi je tolika nagrada, da se možemo očistiti dugova, da možemo do groba mirno živjeti.“

„A ti?“

„Ja? Ja? Oh ne pitaj me! Ja se sto puta pitah — ali ne bjeh jak, odgovoriti si. Nu pustimo to. Reci, zašto si me pitala, kako stojimo? Šta si ono spomenula Lucijinu sreću?“

„Djevojka odbi Repušića, jer da drugoga ljubi.“

„Znam; ta fraza je uspjeh tvoga uzgoja.“

„Nije to fraza.“

„Da što?“

„Živa istina.“

„Da zbilja ljubi?“

„Zbilja. Uvjerih se. Poznajem je.“

„Koga?“

„Vladimira Milkovića, učitelja našega sina.“

„Vladimira?“ planu Dobranić, „Vladimira?“ opetova zamisliv se.

„Valjda uvidjaš, da je ta ljubav luda, nesretna. Mladić ošte nema zvanja; istom svršava nauke, mlad je.“

„Pa što dakle?“

„Slutila sam, da ne stojimo dobro. Zato te pitah. Mi ne možemo djetetu ništa dati, a za sreću Lucijinu moramo se brinuti. Lucija je pametna i lijepa djevojka. Mnogo sam već o tom razmišljala. Poklonika ima dosta: sva je nada, da može dobiti dobra muža. Izaberimo joj najimućnijega. Lucija će biti sretna, imućtvo zeta bit će nam možda spas. Ja imam posve osnovanih nada. Znam za čovjeka vanredno bogata, — nije doduše mlad — koji mi je već deset puta prišapnuo: „Oh milostiva gospodjo, da mogu biti vašim zetom!“ Ti poznaješ Topolića, nobilizirano veletrača.“

„Pa to, to ti srećom zoveš? Pfui, Klaro! Nije li dosta, da smo mi propali, da nam se je duša za vas život napunila čemerom? Nije li dosta, da je naš život izgubljen? I taj mladi, bujni život svoje kćeri hoćeš da privežeš uz dane iskipjela čovjeka, koga ona ne može ljubiti? Hoćeš da prodaš svoju kćer naše koristi radi? Oh to bi bila gadna trgovina! Nesretnice! Ne poznaješ li svoga djeteta, njezine ćudi? Nijesi li opazila, da se je vrgla u svoju mater? Ta kakva bi bila posljedica toga braka, da ima sredstva, da ju na taj nenaravni savez prinukamo? U Luciji je živo, vatreno srce, puno fantazije a ujedno i puno energije. Lucija je strasna i traži više ljubavi, no obična djevojka; u zagrljaju istrošenog trgovca ne bi našla ni mrvice. Pa šta bi bilo? Tražila bi je drugdje, — možda u zagrljaju konjaničkog časnika!“

„Dobraniću!“ škrinu Klara stisnuvši pesti.

„Da, u zagrljaju konjaničkog časnika, gospodjo! Je li to sreća? Nije. To bi samo bio nastavak našega romana.“

„Dosta! Dosta!“ viknu Klara tražeći oduška svojemu gnjevu, „ja nijesam amo došla, da me vrijedjaš, da mi nabacuješ stare historije, za koje već nitko ne pita. Došla sam radi sreće svoga djeteta, jer je napokon prva dužnost roditelja opskrbiti svoje dijete. Uz nevolju nema sreće. Ja da želim svojoj kćeri pripraviti roman, a ne bi li bio veći roman, da ju dademo onomu nezrelomu stihotvorcu, onomu šljivarskomu sinu? Kakvu bi si s njim sreću stekla? Nuder reci, što kaniš dakle uraditi?“

„Ja sam s tobom sklopio ugovor, da možeš po volji živjeti i gospodariti,“ odgovori Dobranić odlučno, i ti ćeš valjda sama priznati, da se držim točno toga ugovora, da ga ničim povrijedio nijesam, da sam se pače za to žrtvovao. Ali za djecu ne sklopismo ugovora, s djecom ne ćeš ti gospodariti. Ja sam tu otac i gospodar. Čudno ti shvataš sreću, ali je drugčije i ne možeš shvatati, jer si putem svoga života izgubila srce svoje. Nu ja ti velim još jednom, da svoje kćeri ne prodajem. Šta imaš ti proti Vladimiru? Mlad je, i naša kći je mlada. Ali Vladimir je pošten, Vladimir je marljiv, Vladimir je iz stare, čestite obitelji, koja za skroman život imade dosta imetka, da, Vladimir će danas sutra biti vrstan i ugledan čovjek i ne dvojim nimalo, da će za kratko steći mjesto, koje će mu povrh imetka nositi lijepu zaslužbu. Šljivaru se rugaš? Dakako, tebi se hoće gospoštine, možda i barunije? Da, sada, nakon toliko gorkih iskustva, sad gdje mi već povratka nema, ćutim, koliko je prokletstvo po naš narod, da svatko teži samo za gospoštinom, za udobnošću, a malo tko mari za rad, malotko je izmedju nas dosta jak, da obuzda svoj život prema svomu imetku.“

„Ti bi dakle pristao, da nam Lucija podje za toga mladića?“ zapita Klara porugljivo.

„U ovaj par jošte ne možę biti govora o ženidbi. Mladi bi se mogli istom uzeti, kad Vladimir dodje do kakova stalna mjesta. Ali stvar se mora već sada izvesti na čisto. Vladimir je učitelj našemu sinu i polazi svaki dan našu kuću. Tajno ljubakanje medju njim i mojom kćeri bez znanja roditelja mora prestati. Bolje je, neka se očito zna, da će jednom svoji biti. Pogibelj je svakako manja.“

„Ta ti tu govoriš, kanda ju je mladić već zaprosio?“

„Ja ne ću da gubim vrijeme praznim formama, a znam vrlo dobro, što mi valja raditi, da ne povrijedim pristojnosti. Ali stvar se mora svršiti. Hoću da jedamput za svagda zakrčim put tvojim lakomim kombinacijama i da ne izvedem sve na čisto, umah sada ne bi više Vladimir smio polaziti naše kuće.“

„Šta ćeš učiniti?“

„Prepusti to meni!“

„Eh! radi, kako znaš! Želim ti dobru sreću. Ti ćeš odgovarati pred Bogom za budućnost svoje kćeri. Ako ti posao ne podje sretno za rukom, imat ću bar tu utjehu, da ja nijesam ništa kriva.“

„Ti kanda to želiš? Dosta je. S Bogom!“

„Ti si danas ujedljiv više no ikada. Šta da odgovorim svojoj kćeri?“

„Ništa. Ja ću odgovoriti. S Bogom! Da, reci joj, neka k meni dodje.“

Gospodja ode zlovoljno i za malen čas stajaše Lucija pred ocem.

(Nastavit će se.)